ECLI:LV:AT:2022:1025.A420223717.10.S
Lieta Nr. A420223717, SKA-36/2022
Administratīvo lietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
SPRIEDUMS
Rīgā 2022.gada 25.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Rudīte Vīduša, Vēsma Kakste, Veronika Krūmiņa

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz sabiedrības ar ierobežotu atbildību „INTERNET" pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 27.aprīļa lēmuma Nr. 30.1-22.11/2437 atcelšanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību „INTERNET" kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 10.oktobra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Valsts ieņēmumu dienests ar 2017.gada 2.marta lēmumu lūdza pieteicējai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „INTERNET" līdz 2017.gada 15.martam sniegt dienestam uzdevumu izpildei nepieciešamo informāciju. Pieteicējai kā interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējai lūgts sniegt tās rīcībā esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri izvietojuši sludinājumus pieteicējas uzturētajā portālā *www.ss.lv*, un par to izvietotajiem sludinājumiem. Informāciju lūgts sniegt par visiem 2017.gada janvārī tīmekļa vietnē *ss.lv* sadaļas „Transports" apakšsadaļā „Vieglie auto" publicētajiem sludinājumiem un informāciju, kuru portāla lietotāji norādīja, aizpildot obligātus formas laukus, sludinājuma pievienošanas procesā.

Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektors 2017.gada 27.aprīļa lēmumā Nr. 30.1?22.11/2437 pieteicējas iesniegumu nav vērtējis kā iestādes izdota administratīvā akta apstrīdēšanas iesniegumu, norādot, ka informācijas pieprasījums pieteicējai nerada tiesiskas sekas.

[2] Pieteicēja vērsās administratīvajā tiesā, lūdzot atcelt minēto lēmumu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa, izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, ar 2018.gada 10.oktobra spriedumu noraidīja pieteikumu. Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[3.1] Ar Valsts ieņēmumu dienesta 2017.gada 23.augusta lēmumu informācijas pieprasījums atsaukts. Administratīvā procesa likums neparedz atsaukumu kā veidu, kādā administratīvais akts zaudē spēku. Taču no minētā paziņojuma ir skaidrs, ka dienests ir atteicies no sava prasījuma saņemt no pieteicējas konkrēto informāciju, līdz ar to informācijas pieprasījums ir atcelts. Ņemot vērā pieteicējas norādīto, lietā izskatāms prasījums par informācijas pieprasījuma atzīšanu par prettiesisku.

[3.2] Ņemot vērā Senāta 2013.gada 9.maija lēmumā lietā Nr. SKA-489/2013 norādīto un Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa $159.^{9}$panta pirmajā daļā paredzēto atbildību par nodokļu administrēšanai un kontrolei nepieciešamās pieprasītās informācijas nesniegšanu nodokļu administrācijai, secināms, ka gadījumā, ja pieteicēja informācijas pieprasījumu neizpilda labprātīgi, tas ir izpildāms piespiedu kārtā. Tādējādi informācijas pieprasījums nosaka pieteicējai tiesisku pienākumu. Līdz ar to, nepastāvot strīdam par citām administratīvā akta pazīmēm, informācijas pieprasījums uzskatāms par administratīvo aktu.

[3.3] Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestā daļa nosaka precīzu interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzēja pienākumu sniegt dienestam informāciju par personām, kuras izmantojušas interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojumus. Lai gan minētā tiesību norma paredz informācijas sniegšanu tikai par tādiem sludinājumu ievietotājiem, kas būtu uzskatāmi par nodokļu maksātājiem, informācijas filtrēšanu, vai konkrētā persona ir nodokļu maksātājs, veiks dienests, jo pieteicēja nav spējīga to veikt. Tādējādi dienestam bija tiesības pieprasīt un pieteicējai bija pienākums sniegt tās rīcībā esošo informācijas pieprasījumā norādīto informāciju.

[3.4] Izstrādājot likumprojektu, ar kuru veikti grozījumi likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.pantā, to papildinot ar sesto daļu, ir izdarīti samērīguma apsvērumi arī no datu aizsardzību regulējošo normatīvo aktu viedokļa. Līdz ar to dienestam katrā konkrētajā gadījumā, veicot informācijas pieprasījumu, nav interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam jāpamato informācijas pieprasījuma sniegšanas nepieciešamība un tā atbilstība datu aizsardzības regulējošo normatīvo aktu prasībām. Šāds izvērtējums jau ir veikts, ar likumu uzliekot interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam tiesisko pienākumu sniegt tiesību normā noteikto informāciju.

[3.5] Informācijas pieprasījums bija pamatots ar atbilstošu tiesību normu – likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sesto daļu. Tajā bija norādīta precīza informācija, ko dienests vēlējās saņemt no pieteicējas. Nav konstatējams, ka dienesta pieprasītā informācija būtu nesamērīgi apjomīga vai acīmredzami neatbilstoša nodokļu administrēšanas mērķim. Pieteicējai nav tiesību apšaubīt, vai dienesta pieprasītā informācija attiecas uz nodokļu maksātājiem un vai tā būs izmantojama nodokļu aprēķināšanas vajadzībām. Tas, vai pieteicēja spēj izpildīt informācijas pieprasījumu pilnībā, bija noskaidrojams un risināms pieteicējas un dienesta pārrunu rezultātā, bet tas neietekmē informācijas pieprasījuma tiesiskumu.

[3.6] No likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 10.panta pirmās daļas 5.punkta secināms, ka likums neierobežo dienesta amatpersonu loku, kuras ir tiesīgas pieprasīt informāciju no privātpersonām nodokļu administrēšanas jomā, arī pieprasīt likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestajā daļā noteikto informāciju. Tāpēc informācijas pieprasījumam nebija jāpievieno nekāds pilnvarojums vai cits pamatojums, kas liecinātu par dienesta amatpersonas tiesībām veikt attiecīgo ziņu pieprasījumu.

[4] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību, norādot turpmāk minētos argumentus.

[4.1] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka ar 2017.gada 23.augusta lēmumu par informācijas pieprasījuma atsaukumu 2.marta lēmums ir zaudējis spēku un tiesiskais strīds ir izbeidzies. Administratīvā procesa likums neparedz tādu administratīvā akta spēka zaudēšanas veidu kā atsaukums. Tiesa nav norādījusi

tiesību normu, uz kuras pamata ir notikusi administratīvā akta atcelšana.

Administratīvais akts savu galīgo noformējumu ieguva ar Valsts ieņēmumu dienesta ģenerāldirektora 2017.gada 27.aprīļa lēmumu, kas arī tika pārsūdzēts tiesā. Padotajiem nav tiesību atcelt dienesta ģenerāldirektora lēmumu. Līdz ar to tiesas secinājums, ka administratīvais akts ir atcelts, ir pretrunā ar Administratīvā procesa likuma 81.panta piekto daļu.

Tā kā tiesa pēc būtības nav vērtējusi 2017.gada 27.aprīļa lēmumu, tiesa nav izskatījusi lietu pēc būtības, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 302.panta pirmo un ceturto daļu.

[4.2] Tiesa pretrunīgi un savstarpēji izslēdzoši secinājusi, ka atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestajai daļai nodokļu administrācijai ir tiesības pieprasīt informāciju tikai par nodokļu maksātājiem – saimnieciskās darbības veicējiem, taču informācija ir jāsniedz par visiem tīmekļa vietnē ievietotajiem sludinājumiem, jo informācijas filtrēšanu, vai konkrētā persona ir nodokļu maksātājs, ir spējīga veikt tikai nodokļu administrācija, nevis interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējs.

Tiesa nepareizi piemērojusi likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sesto daļu. No minētās tiesību normas kopsakarībā ar šā likuma 1.panta 4.punktu un 15.^{3}pantu izriet, ka nodokļu maksātāja pienākums, veicot saimniecisko darbību un piedāvājot preci vai pakalpojumu internetā, ir sevi identificēt. Attiecīgi 15.panta sestajā daļā minētais nodokļu administrācijas pieprasījums var tikt iesniegts tikai attiecībā uz nodokļu maksātājiem, kas reģistrēti kā saimnieciskās darbības veicēji, nevis visām personām, kas ievietojušas sludinājumus interneta tīmekļa vietnē. Personu loka ierobežošana, uz kurām var tikt attiecināts minētais pienākums, nodrošina personu pamattiesību samērīgu ierobežošanu noteikta sabiedrībai nozīmīga mērķa sasniegšanai.

[4.3] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka nodokļu administrācijai katrā konkrētajā gadījumā nav jāpamato informācijas pieprasījuma sniegšanas nepieciešamība un tā atbilstība datu aizsardzības regulējošo normatīvo aktu prasībām tāpēc, ka likumdevējs jau ir veicis samērīguma apsvērumus, papildinot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.pantu ar sesto daļu. Tā kā pārsūdzētais lēmums ir brīvais administratīvais akts, tad atbilstoši Administratīvā procesa likuma 65.panta ceturtajai daļai nodokļu administrācijai bija jāapsver tā izdošanas lietderība. Pretējā gadījumā ir pārkāpts patvaļas aizlieguma princips. Tā kā ne likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta pirmās daļas 16.punkts, ne sestā daļa nenosaka sniedzamās informācijas apjomu, tad katrā gadījumā pieprasītās informācijas apjoms nosakāms, izdodot administratīvo aktu, tajā atbilstoši un pienācīgi pamatojot informācijas pieprasījumu. Nodokļu administrācija, nosakot pienākumu sagatavot lielu informācijas apjomu bez atbilstoša izvērtējuma, nav ņēmusi vērā samērīguma principu.

Vērā ņemams arī tas, ka sludinājumu izvietošana apstiprina tikai oferti, nevis notikušu darījumu. Turpretim Ceļu satiksmes drošības direkcijas datubāzē tiek reģistrēti notikuši transportlīdzekļu īpašuma tiesību pārejas gadījumi, un nodokļu administrācija var izmantot šo datubāzi pārbaudes veikšanai. Nodokļu administrācija nav izvērtējusi iespēju valstij pašai nodrošināt informācijas iegūšanu no valsts datubāzēm, vispirms atlasot tās personas, kuras atsavina vai iegādājas transportlīdzekli, lai veiktu padziļinātu izpēti, un tikai pēc tam uzliekot pienākumu tīmekļvietnes administratoram sniegt tā rīcībā esošo informāciju par konkrētu nodokļu maksātāju.

Tiesa, atzīstot, ka nodokļu administrācijai nav jāizdara samērīguma apsvērumi, ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 65.panta ceturto daļu, 66.pantu un 67.panta otrās daļas 6.punktu.

[4.4] Nodokļu administrācijas pieprasījums neatbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma prasībām, kas bija spēkā pārsūdzētā administratīvā akta izdošanas laikā.

Tā kā nodokļu administrācijai tiktu nodoti fizisko personu dati, tai bija jāievēro minētā likuma 13.pantā norādītais, ka rakstiskā pieprasījumā ir jānorāda pieprasījuma mērķis. Nodokļu administrācijas pieprasījums ir pretējs Satversmes tiesas 2011.gada 14.marta spriedumam lietā Nr. 2010-51-01, jo pieprasījumā nav ņemta vērā interpretācija attiecībā uz datu nodošanas nepieļaujamību, kuras pamatojumā ir pieņēmums par varbūtēju tiesību normu pārkāpumu neidentificētā personu lokā, bet arī šādam pamattiesību ierobežojumam nevajadzētu pārsniegt datu apstrādes mērķus.

Pārsūdzētais lēmums neatbilst Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.pantā noteiktajam mērķa ierobežojuma principam, kā arī samērīguma un minimālisma principam. Samērīguma princips attiecībā uz pieprasāmo personas datu apjomu tieši nostiprināts Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulas (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (turpmāk – Vispārīgā datu aizsardzības regula) preambulas 31.apsvērumā. Taču, ņemot vērā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 8.pantu un Latvijas Republikas Satversmes 96.pantu, kā arī minēto Satversmes tiesas spriedumu, tas ir ielasāms arī Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā.

[4.5] Nodokļu administrācijai ir izveidota elektroniska pieeja sludinājumiem tādā apjomā, kas ir pieejams jebkuram lietotājam, faktiski ļaujot automatizēti apstrādāt publiskos datus, kas nav atļauts citiem lietotājiem. Turklāt laikā no 2017.gada 17.augusta līdz 2018.gada 12.janvārim pieteicēja no nodokļu administrācijas ir saņēmusi četrus detalizētus datu pieprasījumus kopā par 15 sludinājumiem. Līdz ar to faktiski nodokļu administrēšanai ir pietiekami ar mazāku informācijas apjomu, nekā tas tika pieprasīts ar pārsūdzēto administratīvo aktu. Tiesa nav vērtējusi minētos pierādījumus kontekstā ar pārsūdzētā administratīvā akta pamatojumu, jo īpaši attiecībā uz lietderības apsvērumu saturu un samērīguma principu, tādējādi pārkāpjot Administratīvā procesa likuma 154.panta pirmo un trešo daļu.

[5] Papildu paskaidrojumos, kas iesniegti pēc tam, kad Eiropas Savienības Tiesa pasludināja spriedumu lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)* (2022.gada 24.februāra spriedums lietā *C-175/20, ECLI:EU:C:2022:124*), pieteicēja norādījusi, ka lietas izskatīšanā jāpiemēro minētais Eiropas Savienības Tiesas spriedums. Attiecīgi apgabaltiesai bija jākonstatē, ka Valsts ieņēmumu dienests pieprasījis pieteicējai sniegt personas datus un to apstrāde uzsākta ar datu pieprasīšanas brīdi, dienesta pieprasījumā nav norādīts precīzs personas datu apstrādes mērķis, kā arī nav izvērtēts apstrādājamo datu samērīgums attiecībā pret apstrādes mērķi.

[6] Valsts ieņēmumu dienests rakstveida paskaidrojumos norādījis, ka apgabaltiesas spriedums ir pamatots un tiesisks. Attiecībā uz Eiropas Savienības Tiesas spriedumu lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)* dienests norādījis, ka minētais spriedums nevar ietekmēt izskatāmās lietas rezultātu, jo Vispārīgā datu aizsardzības regula izskatāmajā lietā nav tieši piemērojama.

Motīvu daļa

[7] Lietā izšķirams jautājums par Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojumu sniedzējam sniegt informāciju par visiem nodokļu maksātājiem, kas noteiktā laika posmā publicējuši sludinājumus konkrētā interneta portāla sadaļā, tiesiskumu.

Pieteicēja kasācijas sūdzībā iebildusi pret to, ka apgabaltiesa, ņemot vērā to, ka Valsts ieņēmumu dienests informācijas pieprasījumu atsaucis, pieteicējas prasījumu vērtējusi kā prasījumu par administratīvā akta atzīšanu par prettiesisku. Senāts piekrīt apgabaltiesai, ka, Valsts ieņēmumu dienestam atsakoties no informācijas pieprasījuma, tas pēc būtības ir atcelts. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 70.panta trešo daļu administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu. No lietas materiāliem izriet, ka pati pieteicēja lūgusi lietu turpināt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 184.panta otro daļu. Arī Valsts ieņēmumu dienests paskaidrojumos par pieteicējas kasācijas

sūdzību norādījis, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējai vairs nav pienākuma izpildīt informācijas pieprasījumu. Līdz ar to Senāts nesaskata kļūdu pieteikuma priekšmeta kvalifikācijā.

[8] Eiropas Savienības Tiesa 2022.gada 24.februārī pieņēma spriedumu lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)*. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu minētajā lietā tika iesniegts saistībā ar tiesvedību strīdā starp SIA „SS" un Valsts ieņēmumu dienestu par pieprasījumu sniegt informāciju par SIA „SS" tīmekļvietnē publicētajiem transportlīdzekļu pārdošanas sludinājumiem. Minētajā spriedumā Eiropas Savienības Tiesa sniedza Vispārīgās datu aizsardzības regulas normu interpretāciju.

Laikā, kad tika pieņemts šajā lietā pārsūdzētais administratīvais akts, spēkā bija Eiropas Parlamenta un Padomes 1995.gada 24.oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (turpmāk – Direktīva 95/46/EK), kas Latvijā bija transponēta Fizisko personu datu aizsardzības likumā. Tomēr, ņemot vērā to, ka izskatāmajā lietā un tiesvedībā, saistībā ar kuru tika iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)*, ir salīdzināmi faktiskie apstākļi, Senāts atzīst, ka tiktāl, ciktāl minētajā Eiropas Savienības Tiesas spriedumā interpretētās Vispārīgās datu aizsardzības regulas normas un Direktīvas 95/46/EK normas var kvalificēt par „līdzvērtīgām" (sal., piemēram, *Eiropas Savienības Tiesas 2022.gada 7.aprīļa sprieduma lietā „J pret H Limited", C-568/20, ECLI:EU:C:2022:264, 22.punkts*), šā sprieduma pamatojumā ir iespējams izmantot Eiropas Savienības Tiesas secinājumus. Turklāt Vispārīgās datu aizsardzības regulas 9.apsvērumā ir norādīts, ka Direktīvas 95/46/EK mērķi un principi joprojām ir spēkā.

[9] Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)* atzina, ka nav strīda par to, ka Valsts ieņēmumu dienesta pieprasītā informācija ir personas dati Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 1.punkta izpratnē (*sprieduma 34.punkts*). Savukārt ar pieprasījumu – ar ko dalībvalsts nodokļu administrācija pieprasa saimnieciskās darbības subjektam sniegt un darīt pieejamus personas datus, kuri tam ir šai administrācijai jāiesniedz un jādara pieejami saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesību aktiem, – tiek sākts šo datu „vākšanas" process Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 2.punkta izpratnē (*turpat, 37.punkts*). Personas datu apstrāde tiek sākta ar personas datu izpaušanas pieprasījumu, ko Latvijas nodokļu administrācija nosūta interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam (*turpat, 67.punkts*).

Direktīvas 95/46/EK 2.panta „a" punktā bija līdzīga „personas datu" definīcija, proti, „personas dati" ir jebkura informācija attiecībā uz identificētu vai identificējamu fizisku personu. Turklāt Direktīvas 95/46/EK 2.panta „b" punktā tāpat kā Vispārīgās datu aizsardzības regulas 4.panta 2.punktā personas datu vākšana bija viens no personas datu apstrādes piemēriem. Attiecīgs regulējums bija ietverts arī Fizisko personu datu aizsardzības likuma 2.panta 3. un 4.punktā.

Lai arī nevar izslēgt, ka aplūkotie personas dati varētu tikt izmantoti kriminālvajāšanai, kas nodokļu jomā izdarītu pārkāpumu gadījumā varētu tikt veikta pret konkrētām personām, izskatāmajā gadījumā nav pamata secināt, ka personas dati būtu vākti nolūkā veikt kriminālvajāšanu vai saistībā ar valsts pasākumiem krimināltiesību jomā, kas atbilstoši Direktīvas 95/46/EK 3.panta 2.punktam ir izņēmums no šīs direktīvas piemērošanas jomas. Līdz ar to Valsts ieņēmumu dienesta veikta ar ekonomikas operatora tīmekļvietnē publicētajiem transportlīdzekļu pārdošanas sludinājumiem saistīto personas datu vākšana ietilpst Direktīvas 95/46/EK materiālajā piemērošanas jomā un tajā ir jāievēro arī personas datu apstrādes principi.

Secināms, ka Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījums pieteicējai sniegt un darīt pieejamus personas datus par tās tīmekļvietnē publicētajiem transportlīdzekļu pārdošanas sludinājumiem uzskatāms par datu vākšanu un uz to attiecināmi Direktīvā 95/46/EK norādītie personas datu apstrādes principi. Tā kā Valsts ieņēmumu dienests nav pieprasījumu precizējis attiecībā uz datiem par juridiskajām personām, jāpieņem, ka tie ietvertu arī fizisko personu datus.

[10] Attiecībā uz fizisko personu datu apstrādi Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)* norādīja, ka Vispārīgajā datu aizsardzības regulā ir noteikti personas datu apstrādes principi un datu subjektu tiesības, kas ir jāievēro ikvienā personas datu apstrādē. Konkrēti, jebkurai personas datu apstrādei ir jāatbilst citstarp šīs regulas 5.pantā noteiktajiem šo datu apstrādes principiem (*turpat, 50.punkts* un tajā norādītā judikatūra).

Tomēr minētās regulas 23.pantā Savienībai un dalībvalstīm ir ļauts veikt „leģislatīvus pasākumus", lai ierobežotu tostarp šīs regulas 5.pantā paredzēto pienākumu un tiesību tvērumu, ciktāl šie pienākumi un tiesības atbilst 12.–22.pantā paredzētajām tiesībām un pienākumiem, – ja ar šādu ierobežojumu tiek ievērota pamattiesību un pamatbrīvību būtība un tas demokrātiskā sabiedrībā ir nepieciešams un samērīgs, lai garantētu tādus svarīgus Savienības vai attiecīgās dalībvalsts vispārējo sabiedrības interešu mērķus kā, piemēram, svarīgas ekonomiskās vai finanšu intereses, tostarp budžeta un nodokļu jomās (*turpat, 51.punkts*).

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 52.panta 1.punkta pirmajā teikumā ir noteikts, ka visiem hartā atzīto tiesību un brīvību – kuru vidū ir arī hartas 7.pantā garantētā privātās dzīves neaizskaramība un tās 8.pantā nostiprinātās tiesības uz personas datu aizsardzību – izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos; un tas nozīmē konkrēti to, ka attiecīgo tiesību izmantošanas ierobežojuma tvērumam ir jābūt noteiktam jau pašā iejaukšanos šajās tiesībās pieļaujošajā juridiskajā pamatā (*turpat, 54.punkts* un tajā minētā judikatūra). Šajā ziņā Eiropas Savienības Tiesa ir turklāt nospriedusi, ka tiesiskajā regulējumā, kas paredz šādu iejaukšanos pieļaujošu pasākumu, ir jāparedz skaidri un precīzi noteikumi par attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu un minimālajām prasībām, lai tā rezultātā personām, kuru personas dati tikuši pārsūtīti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu šos datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku (*turpat, 55.punkts* un tajā minētā judikatūra). Līdz ar to ikvienam saskaņā ar Vispārīgās datu aizsardzības regulas 23.pantu pieņemtajam pasākumam – kā Savienības likumdevējs to turklāt ir uzsvēris šīs regulas 41.apsvērumā – ir jābūt skaidram un precīzam, un tā piemērošanai ir jābūt paredzamai personām, uz kurām tas attiecas; konkrēti, šīm personām ir jāspēj identificēt apstākļus un nosacījumus, kādos tām šajā regulā piešķirto tiesību apjoms var tikt ierobežots (*turpat, 56.punkts*). No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka dalībvalsts nodokļu administrācija nedrīkst atkāpties no Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta noteikumiem, ja šādai rīcībai Savienības vai dalībvalsts tiesībās nav skaidra un precīza juridiska pamata, kura piemērošanai ir jābūt paredzamai personām, uz kurām tas attiecas, un kurā ir paredzēti apstākļi un nosacījumi, kādos šajā 5.pantā paredzēto pienākumu un tiesību apjoms var tikt ierobežots (*turpat, 57.punkts*).

Arī Direktīvas 95/46/EK 13.panta 1.punkta „e" apakšpunktā bija paredzēts, ka dalībvalstis var pieņemt tiesību aktus, lai ierobežotu citstarp 6.panta 1.punktā paredzēto pienākumu un tiesību jomu, ja šāds ierobežojums ir nepieciešams aizsargpasākums dalībvalsts vai Eiropas Savienības svarīgās ekonomiskās vai finansiālās interesēs, ieskaitot monetāros, budžeta un nodokļu jautājumus.

[11] Administratīvā apgabaltiesa, atsaucoties uz likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sesto daļu, atzina, ka Valsts ieņēmumu dienestam katrā konkrētajā gadījumā, sniedzot informācijas pieprasījumu, nav interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam jāpamato informācijas pieprasījuma sniegšanas nepieciešamība un tā atbilstība datu aizsardzības regulējošo normatīvo aktu prasībām, jo šāds izvērtējums ir veikts, ar likumu uzliekot interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam tiesisko pienākumu sniegt tiesību normā noteikto informāciju.

Likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sestā daļa redakcijā, kas bija spēkā pārsūdzētā administratīvā akta pieņemšanas laikā, paredzēja, ka interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam pēc Valsts ieņēmumu dienesta pieprasījuma saņemšanas ir pienākums sniegt tā rīcībā

esošo informāciju par nodokļu maksātājiem, kuri, izmantojot interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojumus, izvietojuši sludinājumus, un par to izvietotajiem sludinājumiem.

Šajā normā nav atbilstoši minētajām Eiropas Savienības Tiesas atziņām paredzēti skaidri un precīzi noteikumi par attiecīgā pasākuma tvērumu un piemērošanu un minimālajām prasībām, lai tā rezultātā personām, kuru personas dati tikuši pārsūtīti, būtu pietiekamas garantijas, kas ļautu šos datus efektīvi aizsargāt pret ļaunprātīgas izmantošanas risku. Minētajā normā nav paredzēti apstākļi un nosacījumi, kādos var tikt ierobežoti personas datu apstrādes principi.

Ņemot vērā minēto, likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.panta sesto daļu nevar uzskatīt par tiesību normu, kas var kalpot par ierobežojumu personas datu apstrādes principiem. Līdz ar to apgabaltiesai bija jāizvērtē, vai Valsts ieņēmumu dienests, pieprasot pieteicējai sniegt informāciju par visiem nodokļu maksātājiem, kas noteiktā laika posmā publicējuši sludinājumus konkrētā interneta portāla sadaļā, ir ievērojusi personas datu apstrādes principus.

[12] Direktīvas 95/46/EK 6.panta 1.punktā līdzīgi kā Vispārīgās datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punktā ir paredzēts, ka personas datiem ir jābūt: „a" apstrādātiem godīgi un likumīgi; „b" vāktiem konkrētiem, precīzi formulētiem un likumīgiem nolūkiem, un tos nedrīkst tālāk apstrādāt ar šiem nolūkiem nesavienojamā veidā; „c" adekvātiem, attiecīgiem un ne pārmērīgā apjomā attiecībā uz nolūkiem, kādiem tie savākti un/vai tālāk apstrādāti. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta pirmās daļas 1. un 2.punktā bija paredzēts: lai aizsargātu datu subjekta intereses, pārzinis nodrošina godprātīgu un likumīgu personas datu apstrādi, kā arī personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Eiropas Savienības Tiesa spriedumā lietā *Valsts ieņēmumu dienests (Traitement des données personnelles ? des fins fiscales)* skaidroja, ka, pirmkārt, prasība par to, ka ir jākonkretizē apstrādes nolūki, nozīmē – kā izriet no šīs regulas 39.apsvēruma –, ka tiem ir jābūt norādītiem jau personas datu vākšanas laikā (*turpat, 64.punkts*). Otrkārt, apstrādes nolūkiem ir jābūt skaidriem, un tas nozīmē, ka tiem ir jābūt skaidri norādītiem (*turpat, 65.punkts*). Ņemot vērā minētos apsvērumus, Eiropas Savienības Tiesa norādīja, ka ir nepieciešams, lai pieprasījumā, ko nodokļu administrācija nosūta interneta sludinājumu ievietošanas pakalpojuma sniedzējam, tiktu skaidri norādīti šo apstrāžu (nodokļu administrācijas veikto personas datu vākšana no attiecīgā pakalpojuma sniedzēja un tās ietvaros – šā pakalpojuma sniedzēja veikto šo datu izpaušana, tos nosūtot šai administrācijai) nolūki (*turpat, 68.punkts*). Visbeidzot, treškārt, šiem nolūkiem ir jābūt leģitīmiem, tāpēc ir svarīgi, lai tie nodrošinātu likumīgu apstrādi minētās regulas 6.panta 1.punkta izpratnē (*turpat, 66.punkts*). Ja vien minētajā pieprasījumā šādi norādītie nolūki ir nepieciešami, lai izpildītu uzdevumus, ko veic sabiedrības interesēs vai īstenojot nodokļu administrācijai likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras, ar šo apstākli ir pietiekami, lai minētās apstrādes atbilstu arī likumīguma prasībai (*turpat, 69.punkts*). Nodokļu administrēšana un cīņa pret krāpšanu nodokļu jomā ir uzskatāmas par sabiedrības interesēs veicamu uzdevumu Vispārīgās datu aizsardzības regulas 6.panta 1.punkta pirmās daļas „e" apakšpunkta izpratnē (*turpat, 70.punkts* un tajā norādītā judikatūra). Arī Direktīvas 95/46/EK 7.panta „e" punktā bija norādīts, ka dalībvalstis paredz to, ka personas datus var apstrādāt citstarp, ja apstrāde vajadzīga sabiedrības interesēs īstenojama uzdevuma izpildei.

Apkopojoši Eiropas Savienības Tiesa secināja, ka gadījumā, ja attiecīgā personas datu izpaušana ir nevis tieši balstīta uz to pamatojošo tiesību normu, bet gan izriet no kompetentās valsts iestādes pieprasījuma, šajā pieprasījumā ir jābūt precizētam, kādiem konkrētiem nolūkiem saistībā ar sabiedrības interesēs veicamu uzdevumu vai likumīgi piešķirto oficiālo pilnvaru īstenošanu šie dati tiek vākti; tas ir darāms tālab, lai šā pieprasījuma adresātam ļautu pārliecināties, ka attiecīgo personas datu nosūtīšana ir likumīga, un dalībvalstu tiesām pārbaudīt attiecīgo apstrāžu likumību (*turpat, 71.punkts*).

Šāda izvērtējuma attiecībā uz Valsts ieņēmumu dienesta lēmumu apgabaltiesas spriedumā nav.

[13] No apgabaltiesas sprieduma arī nav izsekojams, kā apgabaltiesa nonākusi pie secinājuma, ka tā nekonstatē, ka Valsts ieņēmumu dienesta pieprasītā informācija būtu nesamērīgi apjomīga.

Saskaņā ar Vispārīgā datu aizsardzības regulas 5.panta 1.punkta „c" apakšpunktu personas datiem ir jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un jāietver tikai tas, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos. Atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas pastāvīgajai judikatūrai atkāpes no šādu datu aizsardzības principa un tā ierobežojumi ir piemērojami tikai tiktāl, cik tas ir strikti nepieciešams (*turpat, 73.punkts* un tajā minētā judikatūra). Minētajai regulas normai līdzīgs regulējums bija paredzēts arī Direktīvas 95/46/EK 6.panta 1.punkta „c" apakšpunktā: dalībvalstis nosaka to, ka personas datiem jābūt adekvātiem, attiecīgiem un ne pārmērīgā apjomā attiecībā uz nolūkiem, kādiem tie savākti un/vai tālāk apstrādāti. Fizisko personu datu aizsardzības likuma 10.panta 2.punktā attiecīgi bija paredzēts, ka, lai aizsargātu datu subjekta intereses, pārzinis nodrošina personas datu apstrādi tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

Tādējādi pārzinis – tostarp tad, kad tas rīkojas, izpildot tam uzticēto sabiedrības interesēs veicamo uzdevumu, – nedrīkst vispārīgi un nediferencējot ievākt personas datus un tam ir jāatturas no tādu datu vākšanas, kuri nav strikti nepieciešami apstrādes nolūkos (*turpat, 74.punkts*). Ņemot to vērā, apgabaltiesai ir jāpārbauda, vai Valsts ieņēmumu dienesta pieprasīto datu vākšanas mērķis var tikt sasniegts arī tad, ja Valsts ieņēmumu dienesta rīcībā iespējami nebūtu datu par visiem minētā saimnieciskās darbības subjekta tīmekļvietnē publicētajiem vieglo automobiļu pārdošanas sludinājumiem, un, konkrēti, vai ir iespējams Valsts ieņēmumu dienestam, izmantojot specifiskus kritērijus, mērķorientēti atlasīt noteiktus sludinājumus (sal. *turpat, 76.punkts*). Turklāt tieši Valsts ieņēmumu dienests ir tas, kuram ir jāpierāda, ka tas ir centies vācamo personas datu apjomu cik vien iespējams minimizēt (sal. *turpat, 78.punktu*). Arī Direktīvas 95/46/EK 6.panta 2.punktā bija paredzēts, ka personas datu apstrādātājam jānodrošina 1.punkta izpilde.

[14] Ņemot vērā iepriekš minēto, apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

nosprieda

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2018.gada 10.oktobra spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;
atmaksāt sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „INTERNET" drošības naudu 70 *euro*.
Spriedums nav pārsūdzams.

R. Vīduša V. Kakste V. Krūmiņa